Wymagania edukacyjne dla uczniów z orzeczeniem z klas ósmych

1. Rodzina

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wymienia podstawowe funkcje rodziny; wskazuje prawa i obowiązki jej członków; podaje przykłady form pomocy rodzinie; odróżnia pojęcia „małżeństwo” i „rodzina”.
Dostateczna	Opisuje różne typy rodzin; charakteryzuje role poszczególnych członków rodziny; wskazuje instytucje wspierające rodzinę; wymienia prawa dziecka.
Dobra	Wyjaśnia znaczenie rodziny w procesie socjalizacji; omawia funkcje rodziny (opiekuńcza, wychowawcza, ekonomiczna, kulturalna); porównuje różne modele rodziny.
Bardzo dobra	Analizuje problemy współczesnej rodziny i sposoby ich rozwiązywania; ocenia znaczenie więzi rodzinnych dla rozwoju jednostki; omawia skutki zaniedbań wychowawczych.
Celująca	Opracowuje projekt działań wspierających rodziny w środowisku lokalnym; ocenia politykę państwa wobec rodzin; przygotowuje prezentację nt. zmian w strukturze rodziny w Polsce.

---

2. Szkoła i edukacja

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wymienia obowiązki i prawa ucznia; podaje przykłady instytucji edukacyjnych; zna pojęcie samorządu uczniowskiego.
Dostateczna	Opisuje strukturę szkoły i zasady jej funkcjonowania; charakteryzuje kompetencje samorządu uczniowskiego; wymienia etapy edukacji w Polsce.
Dobra	Wyjaśnia znaczenie edukacji dla rozwoju jednostki i społeczeństwa; omawia prawa ucznia i sposoby ich realizacji; wskazuje korzyści z angażowania się w życie szkoły.
Bardzo dobra	Analizuje wpływ samorządu uczniowskiego na życie szkoły; ocenia rolę szkoły w przygotowaniu do życia społecznego; proponuje inicjatywy szkolne.
Celująca	Projektuje kampanię lub wydarzenie szkolne wspierające prawa ucznia; opracowuje strategię zwiększenia aktywności samorządu; porównuje system edukacji w Polsce i innym kraju.

---

3. Prawa człowieka

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wymienia podstawowe prawa człowieka; zna pojęcie wolności i godności; wskazuje przykłady łamania praw człowieka.
Dostateczna	Wyjaśnia różnicę między prawami a wolnościami; opisuje dokumenty chroniące prawa człowieka (Konstytucja RP, Powszechna Deklaracja Praw Człowieka); podaje przykłady instytucji chroniących prawa.
Dobra	Omawia podział praw człowieka na generacje; wyjaśnia mechanizmy ochrony praw; analizuje przykłady łamania praw w Polsce i na świecie.
Bardzo dobra	Ocenia skuteczność systemów ochrony praw człowieka; porównuje działalność różnych organizacji; wskazuje problemy w ich egzekwowaniu.
Celująca	Opracowuje projekt edukacyjny nt. ochrony praw człowieka; przygotowuje analizę prawną przypadku naruszenia praw; tworzy kampanię społeczną promującą prawa człowieka.

---

4. Nieletni wobec prawa

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wyjaśnia pojęcie „nieletni”; wymienia podstawowe prawa i obowiązki osób nieletnich; wskazuje instytucje zajmujące się sprawami nieletnich.
Dostateczna	Opisuje odpowiedzialność prawną nieletnich; charakteryzuje procedurę postępowania w sprawach nieletnich; wymienia sankcje przewidziane przez prawo.
Dobra	Omawia cele postępowania wobec nieletnich; wyjaśnia różnice między odpowiedzialnością karną a cywilną; wskazuje działania profilaktyczne.
Bardzo dobra	Analizuje skuteczność działań resocjalizacyjnych; ocenia wpływ prawa na zachowania młodzieży; proponuje rozwiązania ograniczające przestępczość nieletnich.
Celująca	Przygotowuje raport nt. przyczyn i skutków demoralizacji nieletnich; opracowuje projekt profilaktyczny; analizuje przepisy prawa porównując z innym krajem.

---

5. Społeczność lokalna

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wymienia przykłady społeczności lokalnych; wskazuje władze gminy; zna pojęcie sołectwa i osiedla.
Dostateczna	Opisuje zadania gminy; wyjaśnia rolę wójta, burmistrza, prezydenta miasta; podaje przykłady inicjatyw lokalnych.
Dobra	Omawia znaczenie społeczności lokalnej w życiu obywatela; wyjaśnia formy uczestnictwa w życiu gminy; charakteryzuje budżet obywatelski.
Bardzo dobra	Analizuje działania władz lokalnych; ocenia skuteczność konsultacji społecznych; proponuje inicjatywy lokalne.

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Celująca	Projektuje działanie na rzecz społeczności lokalnej; opracowuje plan kampanii informacyjnej; porównuje funkcjonowanie gmin w Polsce i innym kraju.

---

6. Społeczność regionalna

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wymienia województwa w Polsce; zna pojęcie samorządu województwa; wskazuje marszałka województwa.
Dostateczna	Opisuje zadania samorządu województwa; wskazuje sejmik województwa jako organ uchwałodawczy; wymienia przykłady działań regionalnych.
Dobra	Omawia rolę województwa w polityce państwa; wyjaśnia znaczenie rozwoju regionalnego; charakteryzuje fundusze europejskie dla regionów.
Bardzo dobra	Analizuje efekty inwestycji regionalnych; ocenia współpracę między regionami; proponuje projekty rozwoju regionu.
Celująca	Tworzy projekt rozwoju turystyki lub infrastruktury w regionie; przygotowuje raport nt. wpływu funduszy UE; porównuje systemy samorządu regionalnego w Europie.

---

7. Wspólnoty narodowe, etniczne i ojczyzna

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wyjaśnia pojęcia: naród, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna; wskazuje symbole narodowe Polski.
Dostateczna	Opisuje elementy tożsamości narodowej; wymienia mniejszości narodowe i etniczne w Polsce; charakteryzuje postawy wobec ojczyzny.
Dobra	Omawia prawa mniejszości narodowych; wyjaśnia znaczenie patriotyzmu i tolerancji; charakteryzuje formy kultywowania tradycji.
Bardzo dobra	Analizuje relacje między większością a mniejszościami; ocenia wpływ globalizacji na tożsamość narodową; proponuje działania integracyjne.
Celująca	Przygotowuje projekt promujący dziedzictwo narodowe lub kulturę mniejszości; porównuje sytuację mniejszości w Polsce i innym kraju; tworzy kampanię społeczną nt. tolerancji.

---

8. Środki masowego przekazu

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wymienia rodzaje mediów; podaje przykłady prasy, radia, telewizji i internetu.
Dostateczna	Opisuje funkcje mediów; wskazuje różnice między mediami publicznymi i prywatnymi; omawia pojęcie fake news.

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dobra	Wyjaśnia znaczenie mediów w demokracji; omawia sposoby weryfikowania informacji; charakteryzuje wolność słowa.
Bardzo dobra	Analizuje wpływ mediów na opinię publiczną; ocenia wiarygodność źródeł informacji; proponuje działania przeciw dezinformacji.
Celująca	Tworzy kampanię edukacyjną nt. bezpiecznego korzystania z mediów; przygotowuje analizę przekazów medialnych; porównuje wolność mediów w różnych państwach.

---

9. Demokracja Rzeczpospolitej Polskiej

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wymienia cechy demokracji; zna podstawowe zasady ustroju RP; wskazuje organy władzy.
Dostateczna	Opisuje podział władzy w Polsce; wyjaśnia pojęcia: konstytucja, prawo wyborcze; wskazuje procedury wyborów.
Dobra	Omawia znaczenie konstytucji; charakteryzuje zasady demokracji; analizuje przebieg wyborów w Polsce.
Bardzo dobra	Ocenia funkcjonowanie demokracji w Polsce; porównuje systemy wyborcze; proponuje zmiany zwiększające udział obywateli.
Celująca	Przygotowuje projekt reformy wyborczej; tworzy symulację procesu wyborczego; analizuje demokrację w Polsce na tle innych państw.

---

10. Udział obywateli w życiu publicznym

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wymienia formy udziału obywateli w życiu publicznym; wskazuje przykłady organizacji społecznych.
Dostateczna	Opisuje znaczenie wyborów, referendum, konsultacji; charakteryzuje wolontariat i organizacje pozarządowe.
Dobra	Wyjaśnia pojęcie społeczeństwa obywatelskiego; omawia znaczenie aktywności społecznej; analizuje przykłady działań obywatelskich.
Bardzo dobra	Ocenia skuteczność działań obywateli; proponuje inicjatywy obywatelskie; analizuje wpływ NGO na życie publiczne.
Celująca	Projektuje inicjatywę obywatelską; przygotowuje raport nt. aktywności obywatelskiej; porównuje formy partycypacji w Polsce i innym kraju.

---

11. Polityka międzynarodowa

Poziom oceny	Wymagania edukacyjne
Dopuszczająca	Wymienia organizacje międzynarodowe; wskazuje ONZ, UE, NATO; podaje przykłady współpracy między państwami.
Dostateczna	Opisuje cele i zadania wybranych organizacji; charakteryzuje udział Polski w organizacjach międzynarodowych.
Dobra	Wyjaśnia znaczenie polityki zagranicznej; omawia zasady działania ONZ, UE, NATO; analizuje korzyści z członkostwa.
Bardzo dobra	Analizuje rolę Polski w polityce międzynarodowej; ocenia skuteczność działań organizacji; proponuje kierunki współpracy.
Celująca	Przygotowuje analizę geopolityczną wybranego regionu; opracowuje projekt współpracy międzynarodowej; porównuje politykę zagraniczną Polski i innego kraju.